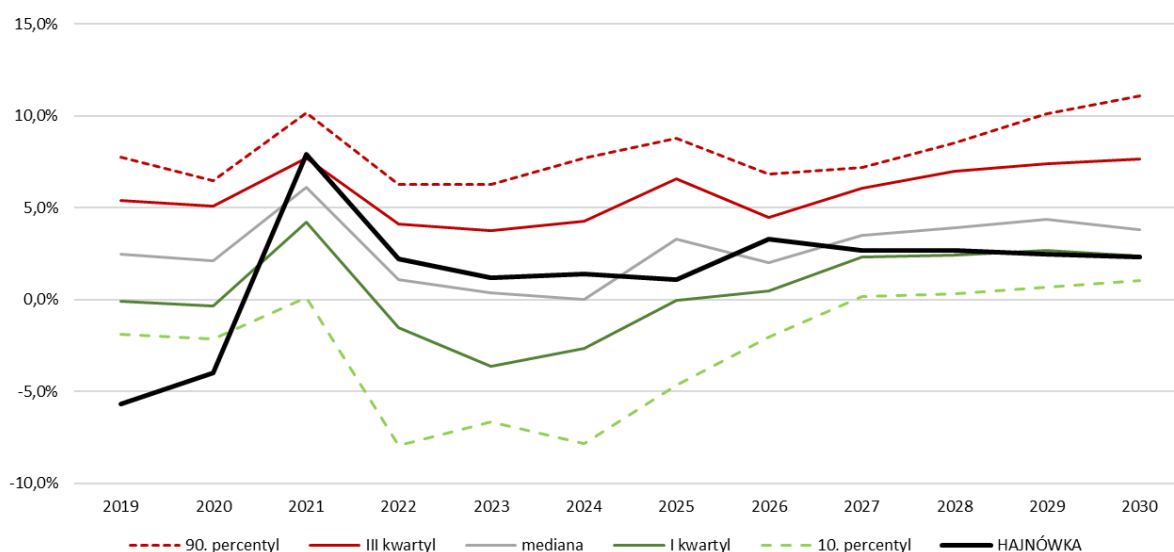

Syntetyczne ujęcie sytuacji finansowej Hajnówki na podstawie danych z projektów WPF na 2026 r. publikowanych przez Ministerstwo Finansów

Sytuacja finansowa Hajnówki jest prezentowana na tle grupy porównawczej E2 – ośrodki wielofunkcyjne. W konsekwencji pozwala to na analizę zmian zachodzących w finansach lokalnych Hajnówki na tle innych podobnych ośrodków miejskich. Wartość pojedynczego wskaźnika może istotnie zniekształcać obraz sytuacji, dlatego też istotne jest pokazanie zjawisk w podobnych miastach. Dopiero zestawienie tych wartości z medianą grupy porównawczej pozwala obiektywnie ocenić, czy wynik jest alarmująco słaby, przeciętny, czy wręcz wybitny na tle innych miast o podobnych wyzwaniach. Zestawienie z grupą porównawczą dostarcza odpowiedzi na kluczowe pytanie: czy wskaźniki pogorszyły się we wszystkich miastach (co sugerowałoby czynniki zewnętrzne, np. ogólnie podwyżki płacy minimalnej lub zmiany podatkowe), czy też jest to problem specyficzny i ograniczony wyłącznie do analizowanego miasta. Do niniejszych obliczeń przyjęto spójny okres 2019-2030. 7 lat wykonanych (2019-2025) odpowiada okresu przyjętemu do wyliczenia średniej dla indywidualnego wskaźnika zadłużenia, a okres 2026-2030 odpowiada z kolei średniej perspektywie czasowej (tzw. średni okres planowania).

Źródła danych:

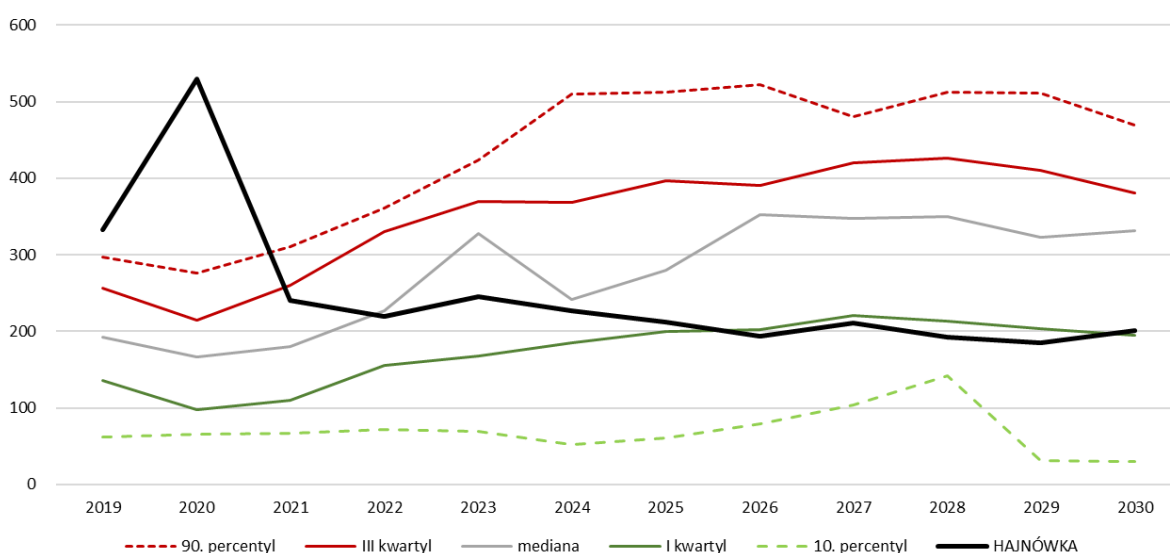
1. W celu zapewnienia jednolitych standardów oceny sytuacji, dane budżetowe dla lat 2019-2030 pochodzą z projektów WPF na 2026 r. zamieszczonych na BIP przez Ministerstwo Finansów i Gospodarki (MFiG). Prezentowane dane przez MFiG obejmują również wykonanie lat 2019-2024 i przewidywane wykonanie 2025.
2. Stan ludności – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dla lat 2019-2024 przyjęto stan na koniec roku, a dla lat 2025+ przyjęto w celach porównawczych stan na 30 czerwca. Jest to podyktowane dostępnością danych.
3. Dane niezbędne do obliczenia poziomu zdolności do finansowania spłaty i obsługi ewentualnego długu, który nie został zaplanowany pozyskano na podstawie uchwały nr XXIV/131/26 Rady Miasta Hajnówka z dnia 19 stycznia 2026 r. w sprawie *Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Hajnówka na lata 2026-2030*.
4. Dane uwzględniające efekty finansowe projektu, w tym w okresie trwałości przyjęto na podstawie informacji uzyskanej z miasta.

Rys. 1. Nadwyżka operacyjna netto do dochodów bieżących [%]

Źródło: opracowanie na podstawie projektów WPF, <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa9> [dostęp: 05.03.2026 r.].

Analiza danych na wykresie wskazuje na ustabilizowanie sytuacji w latach 2022-2025. Warto zauważyć, że w latach 2021-2024 JST otrzymywały z budżetu państwa jednorazowe transfery o charakterze niesystemowym (tzw. kropiółka). W 2025 r. w oparciu o nową ustawę o dochodach JST odstąpiono od tego rozwiązania, a sytuacja pozostała stabilna. Dodatkowo prognoza na 2026 r. i lata kolejne wskazuje z pewną ostrożnością na ustabilizowanie wskaźnika na nieco wyższym poziomie niż w latach 2021-2024, gdy Hajnówka, podobnie jak i inne miasta otrzymywała kropiółkę z budżetu państwa. Jest to pozytywny symptom, który wskazuje na potencjał finansowy do finansowania nowych zadań wraz z kosztami ich utrzymania. Począwszy od 2021 r. na tle grupy porównawczej do 2026 r. co do zasady wynik Hajnówki znajduje się powyżej mediany. Oznacza to, że sytuacja Hajnówki jest korzystniejsza niż w grupie 50% podobnych miast. Potencjalny spadek w latach 2027+ może wynikać z przyjętego sposobu planowania przez poszczególne miasta. Z punktu widzenia oceny zdolności finansowej istotny jest poziom wskaźnika w latach wykonanych (do 2025 r. włącznie) oraz plan na najbliższy rok budżetowy.

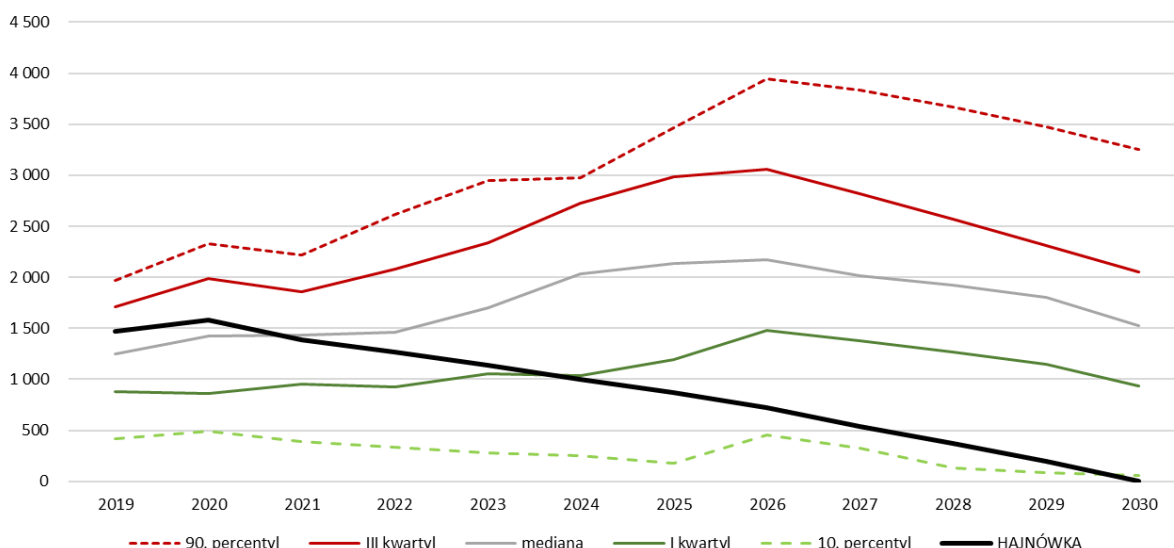

Rys. 2. Spłata długu wraz z kosztami obsługi na 1 mieszkańca [PLN]

* dla lat 2019-2024 liczbę ludności za dany rok, z kolei dla lat 2025+ przyjęto stan wg 30.06.2025 r.

Źródło: opracowanie na podstawie projektów WPF, <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa9> oraz <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> [dostęp: 05.03.2026 r.].

Realizacja nowych programów niejednokrotnie wymaga przyjęcia określonego wkładu własnego, który jest dość często jest finansowany przez miasta przychodami z zaciągniętego długu. W przypadku Hajnówki spłata dotychczas zaciągniętego długu wraz z kosztami obsługi plasuje Hajnówkę w okolicy 25% miast z najniższym wynikiem. W odniesieniu do liczby mieszkańców, spłata długu wraz z kosztami jego obsługi jest relatywnie niska. Dodatkowo na przestrzeni lat 2019-2025 sukcesywnie maleje. Niewielki wzrost jest widoczny w latach 2027 i 2030. Jednak nadal jest to sytuacja korzystna na tle grupy porównawczej, w ramach której obserwuje się sukcesywny wzrost obciążenia mieszkańców spłatą długu wraz z jego kosztami.

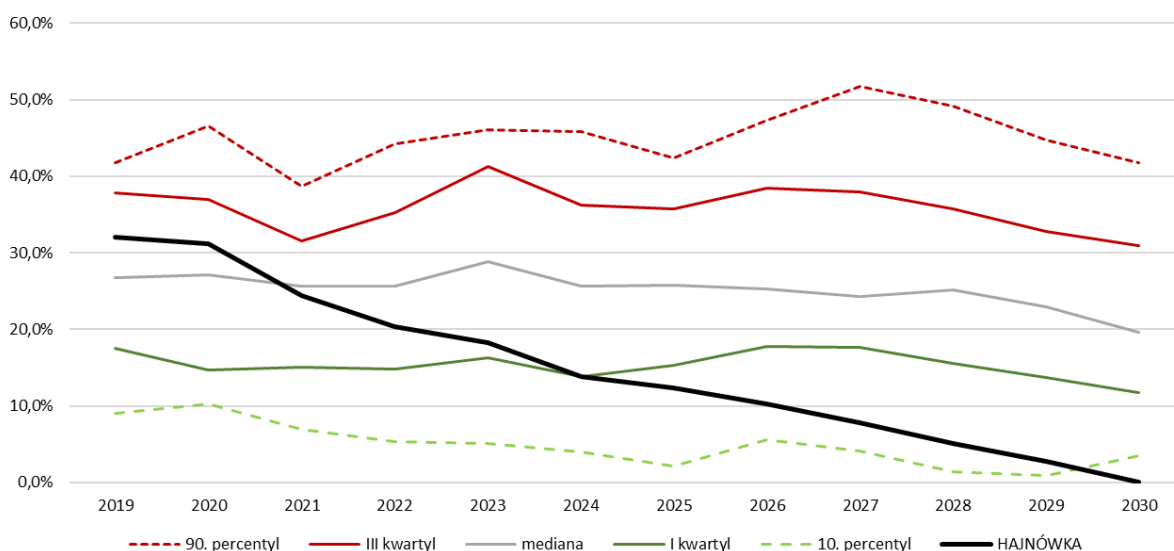

Rys. 3. Kwota długu na 1 mieszkańca [PLN]

* dla lat 2019-2024 liczbę ludności za dany rok, z kolei dla lat 2025+ przyjęto stan wg 30.06.2025 r.

Źródło: opracowanie na podstawie projektów WPF, <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa9> oraz <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> [dostęp: 05.03.2026 r.].

Systematycznie maleje również kwota spłaty długu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Podobnie, jak w przypadku wcześniejszym, również w odniesieniu do kwoty długu widoczne jest zmniejszenie obciążeń Hajnówki z tytułu malejącej kwoty zadłużenia. Potwierdza to relacja długu do dochodów ogółem. Do końca 2013 r. wskaźnik ten stanowił główne ograniczenie dla wysokości długu, który nie mógł przekroczyć 60% dochodów ogółem.

Rys. 4. Kwota długu do dochodów ogółem [%]

* dla lat 2019-2024 liczbę ludności za dany rok, z kolei dla lat 2025+ przyjęto stan wg 30.06.2025 r.

Źródło: opracowanie na podstawie projektów WPF, <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa9> [dostęp: 05.03.2026 r.].

Warto zauważyć, że począwszy od 2024 r. wynik Hajnówki jest niższy od poziomu referencyjnego dla 25% miast. Stanowi to potwierdzenia malejących obciążeń długiem w relacji do budżetu z tego tytułu począwszy od 2021 r. Niemniej jednak w porównaniu ze wskaźnikiem nadwyżki operacyjnej netto do dochodów bieżących, pomimo korzystnej sytuacji w zakresie spłaty długu, należy mieć na uwadze relację między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. Jest ona kluczowa nie tylko dla finansowania działań inwestycyjnych, ale także dla zapewnienia źródeł finansowania adekwatnych do zakresu i jakości świadczonych usług publicznych. W tym przypadku warto mieć również na uwadze, że optymalizacja finansowa po stronie wydatkowej jest ograniczona zarówno uwarunkowania zewnętrznymi dla ponoszonych kosztów (np. atrakcyjność wynagrodzeń, inflacja, koszty energii itp.).

Dlatego też ważne jest odniesienie się do zdolności finansowej w zakresie potencjalnej spłaty nowego długu, który na chwilę obecną nie został zaplanowany. Jest to tzw. bufor bezpieczeństwa spłaty i obsługi długu.

Rok	Zdolność do spłaty i obsługi długu na podstawie WPF z dnia 19.01.2026 r.	Zdolność do spłaty i obsługi długu po uwzględnieniu projektu i wzroście wydatków bieżących o 5%
2026	9 493 143	9 494 720
2027	9 248 466	9 005 545
2028	8 436 024	6 808 284
2029	6 665 435	3 301 176
2030	5 091 114	870 413
Razem	38 934 182	29 480 138

Tabela 1. Zdolność do spłaty i obsługi niezaplanowanego długu

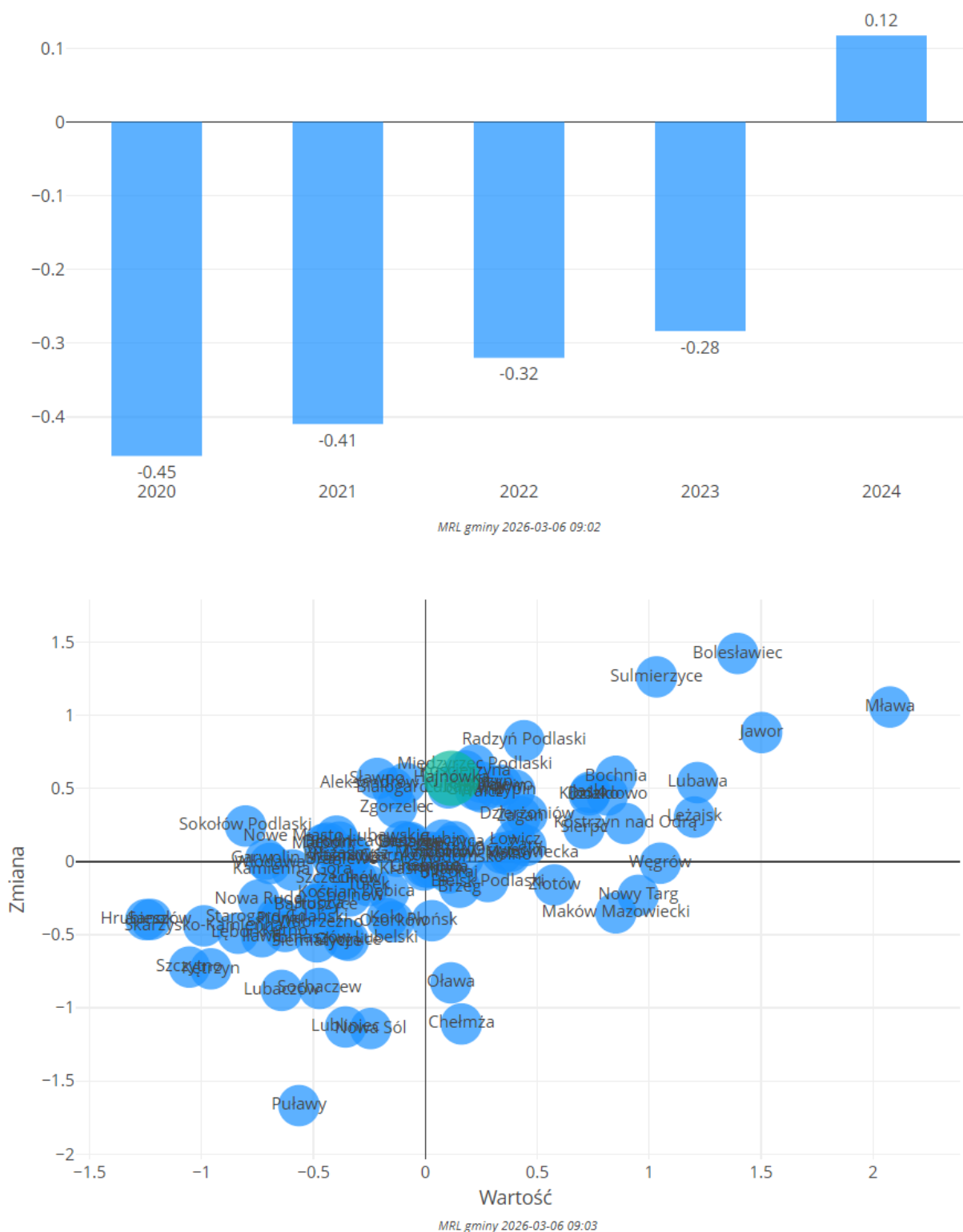
* Dane zostały przeliczone na podstawie materiałów otrzymanych z miasta Hajnówka.

Źródło: opracowanie na podstawie projektów WPF, <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa9> [dostęp: 05.03.2026 r.] oraz informacji pozyskanej z miasta.

Na podstawie uchwały nr XXIV/131/26 Rady Miasta Hajnówka z dnia 19 stycznia 2026 r. w sprawie *Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Hajnówka na lata 2026-2030*, ustalono, że limit ewentualnej dodatkowej spłaty długu, który nie został dotychczas zaplanowany w WPF wynosi łącznie blisko 39,0 mln zł. Na podstawie materiału otrzymanego od miasta, w którym miasto uwzględniło wydatki ponoszone w okresie trwałości projektu na utrzymanie jego efektów założono dodatkowo wzrost łącznej kwoty wydatków bieżących o 5%. Na tej podstawie oszacowano potencjalną zdolność do spłaty i obsługi długu. W konsekwencji uwzględniając trzy elementy: przyjęcie projektu do WPF, zaplanowanie kosztów jego utrzymania w okresie trwałości i dodatkowy wzrost wydatków bieżących, łączna zdolność do spłaty i obsługi długu w okresie 2026-2030 wynosi ok 29,5 mln zł. Jest to zmniejszenie względem uchwały z 19.01.2026 r., która tych czynników nie uwzględniała. W sytuacji, gdyby zmaterializowało się ryzyko wzrostu wydatków bieżących o dodatkowe 5% będzie trzeba mieć na uwadze rok 2030, w którym nie należałoby (przy obecnych danych) zwiększać potencjalnych spłat nowego długu. Spłatę ewentualnych nowych zobowiązań należałoby rozłożyć w taki sposób, aby raty kapitałowe nie uwzględniały 2030 r.

Dopiero przekroczenie kwot ujętych w tabeli 1 może spowodować niezachowanie relacji o których mowa w art. 243 ufp. (tj indywidualnego wskaźnika spłaty i obsługi długu). Wpływ na tę relację mają również koszty utrzymania nowych inwestycji, czy też usług publicznych. Dlatego też, na potrzeby niniejszej syntetycznej analizy przyjęto wzrost wydatków bieżących o poziom 5%, przy niezmiennych dochodach.

4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)

Rys. 5. Wartość wskaźnika syntetycznego i pozycja miasta Hajnówka w obszarze stanu finansów JST

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, <https://gminy.monitorrozwoju.pl/areas/30> [dostęp: 06.03.2026 r.].

Reasumując bardzo wstępna i ogólna ocena finansów Hajnówki i perspektywa 2026+ jest określona jako stabilna. Kluczowe jest zrealizowanie przyjętych założeń budżetowych. Na tle innych JST Hajnówka nie jest liderem, ale w latach wykonanych znajduje się ponad medianą, czyli jej sytuacja jest relatywnie korzystniejsza od grupy 50% JST, z którymi jest ona porównywana. Warto zauważyć, że przy wykorzystaniu danych publikowanych w Monitorze Rozwoju Lokalnego sytuacja miasta poprawiała się stopniowo od 2020 r. W 2024 r. nastąpiła istotna poprawa, gdyż wartość wskaźnika syntetycznego uzyskała dodatnie wartości i ukształtowała się powyżej średniej dla grupy porównawczej. Skutkiem prowadzonej polityki finansowej była istotna zmiana pozycji Hajnówki na tle grupy porównawczej. Obecnie pozycja Hajnówki przesunęła się w stronę najsilniejszej grupy miast, co znajduje swoje potwierdzenie we wcześniej zaprezentowanych danych.

Niemniej jednak, należy zwrócić uwagę, że perspektywa 2026 roku jest nieco słabsza, ale może to wynikać z przyjętej ostrożności planowania, co w przypadku realizacji „projektu szwajcarskiego” jest pozytywne. Pozwala to bowiem zapewnić bufor bezpieczeństwa i nie wyłącza aplikowania o inne środki zewnętrzne. Kluczowe jest jednak stosowanie adekwatnych (realistycznych) założeń budżetowych i bieżące monitorowanie sytuacji finansowej. W szczególności przed każdym planowanym projektem na znaczącą kwotę zaleca się przeprowadzenie symulacji sytuacji finansowej, tj. oceny wpływu nowego projektu na przyszłą sytuację finansową miasta.